

Návrh změny zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) – připomínky VAS

Hlavním cílem předkládaného návrhu zákona, kterým se mění zákon č.254/2001 Sb.- vodní zákon (dále zákon) je dle předkládací zprávy zlepšení motivační funkce poplatků za vypouštění množství odpadních vod do vod povrchových a poplatku za odebrané množství podzemní vody ve vztahu k zajištění ochrany množství a kvality povrchových a podzemních vod. V obou případech je reálný dopad takové legislativní změny v praxi spíše destruktivní a demotivující.

Údajná motivace uživatelů vody zvýšením poplatků k šetrnému využívání zdrojů vody a ke snižování vypouštěného znečištění do vod povrchových je pouze líbivou rétorikou. Skutečnost je ale zcela jiná.

Návrh zákona je plný nepřesností a neobjektivních argumentů. Je zřetelně poznat, že nebyl připomínkován odbornou veřejností, byť se jedná o novelu, která zásadně ovlivňuje technické a ekonomické podmínky pro provoz vodovodů a kanalizací a výrazně navyšuje vodné a stočné pro obyvatelstvo i další odběratele pitných vod a producenty odpadních vod.

1) Poplatky za odběr podzemních vod

Většina podzemních vod je odebírána za účelem zásobování obyvatelstva pitnou vodou a zde je šetrnost dovedena již téměř do extrému a prakticky se posledních 20 let nemění. Průměrná spotřeba vody na obyvatele a den v kategorii domácnost se např. na jihozápadní Moravě pohybuje mezi 77-80 l/obyv./den (v ČR – 87 l/obyv./den) a tato hodnota se nesnižuje i přes dlouhodobě trvalý postupný růst vodného. Obdobné platí i u odběrů pitné vody ze strany průmyslových firem, služeb a občanské vybavenosti. I zde se v posledních cca 5ti letech spotřeba vody prakticky nemění, stejně jako obyvatelstvo i tuto sféru nutí k šetrnosti cena vody (průměrná celková spotřeba i s obyvatelstvem je cca 110/obyv./den). Další tzv. šetrnost v odběru vody je tedy u obyvatelstva možná jen ohrožením hygienických návyků nebo masivnějším využitím vlastních zdrojů vody u venkovského obyvatelstva, u průmyslu pak hledáním takových zdrojů, alespoň tam kde je to možné. **Zvýšení poplatků za odběr podzemních vod v navrhovaném rozsahu, tj. o 3 až 6 Kč/m³, by tedy znamenalo naopak ohrožení disponibilních zdrojů vody.**

Při zdůvodňování nárůstu poplatku za odběr podzemních vod je používán i argument, že je potřeba tento nadsadit nad v současné době vyšší a stále rostoucí sazbu poplatku podniků povodí za odběr povrchových vod. Kvůli údajnému ekonomickému zvýhodnění odběrů podzemních vod a vyšší úrovni ochrany podzemních vod. Nějak se zapomíná, že členění odběrů podzemních a podzemních vod je především dáno místními podmínkami, vodností toků v regionech, vybudovanými kapacitami úpraven a vodárenských nádrží a také snahou zajistit obyvatelstvu co nejlepší kvalitu těchto vod. Autoři návrhu změny zákona si zde poněkud manipulativně hrají s čísly - viz. prezentované závěry k tabulce č.35 (Vývoj odebraného množství povrchové a podzemní vody pro veřejné vodovody mezi roky 1998 až 2013). **Odběry podzemních vod totiž meziročně kolísají nejen kvůli výše zmíněným podmínkám, ale závisí i na podmínkách klimatických.** Právě v období největšího nárůstu podílu podzemních vod, tj. **2011-2013 přece došlo k výskytu sucha v ČR, takže je tento růst zcela logický a je tedy špatně interpretovaný.** V celém sledovaném období se tento podíl několikrát měnil nahoru i dolů a změny nejsou tak vysoké, aby je bylo možné vykládat jako nějaký výrazný odklon od odběrů povrchových vod ve prospěch vod podzemních.

Navíc odvozovat poplatek za odběr podzemní vody od výše poplatku za odběr povrchové vody je poněkud zcestné, neboť úprava povrchové vody a nakládání s ní je finančně výrazně

náročnější a zejména u vodovodů pro veřejnou potřebu, určených primárně k zásobování obyvatel pitnou vodou, **usilovat o přesun odběrů z podzemních vod na povrchové (z méně náročného a levnějšího systému na náročnější a dražší) je zavádějící a neodpovědné.** U většiny vodovodů pro veřejnou potřebu je takový přesun i nemožný nebo nereálný. Právě období sucha jasně ukázala zranitelnost a nedostatečnost zdrojů povrchových vod. Byly to právě zdroje podzemních vod, které poskytují větší záruky pro dodávku pitné vody, a to jak v množství, tak i v kvalitě. **V konečném důsledku se tedy jedná pouze o neodůvodněné výrazné navyšování vodného, a tedy navyšování výdajových nákladů, jak pro obyvatelstvo, tak i pro podnikající sféru ve službách, v průmyslové a zemědělské výrobě. Uvažované zvýšení vodného (finálně až o 9,55 Kč/m³) bude v některých regionech ještě horší, neboť lze očekávat úbytek odběrů vod z vodovodů pro veřejnou potřebu (ze strany obyvatel na venkově i průmyslových firem) a tedy další tlak na zvýšení ceny vody. S tím budou samozřejmě spojeny již zmíněné negativní dopady na zásoby podzemních vod.**

Poněkud zavádějící je vyčíslení sociálních dopadů růstu ceny vodného. Celostátní průměr počítá s rozmělněním nárůstu platby vodného vlivem smíchání odběrů povrchových a podzemních vod, a to cca na 175 Kč/obyv/rok 2022. Jenže v praxi zavádějící průměry neplatí, v lokalitách závislých především na odběru podzemních vod bude nárůst plný, tj. až o 350Kč/obyv/rok. **Tento nárůst je navíc zkreslen započítáním dětí včetně kojenců, objektivní je spíše nárůst na průměrnou domácnost – cca 1220 Kč/rok (orientačně při 100 l/obyv./den a 3,5 os/domácnost). A to se zatím jedná jen o zvýšení cen vodného.**

Naopak je zářející, že autory návrhu zákona vůbec nezajímá velký rozdíl v cenách za odběr povrchových vod mezi jednotlivými povodími. Přitom se jedná o rozdíl způsobený vodností regionů a státem vybudovanou vodohospodářskou infrastrukturou. Je to tedy něco za co obyvatelé povodí nemohou a měla by právě zde platit také jednotná sazba jako v případě poplatků za odběr podzemních vod. Zcela nepochopitelně zde najednou neplatí státní solidarita a obyvatelé a firmy Povodí Moravy jsou zatíženi cenou vody dražší cca o 2 – 3 Kč/m³. **Stačí ji tedy zprůměrovat a hned je rozdíl mezi cenou podzemní a povrchové vody podstatně menší.**

2) Poplatky za vypouštění odpadních vod

Obdobná je situace i u zdůvodňování nárůstu poplatků za vypouštění odpadních vod. **Hlavní motivací má být zpřísnění některých zastaralých limitů a sazeb poplatků, nedosahování tzv. dobrého stavu velkého počtu vodních útvarů a získání nových prostředků do příjmů státního rozpočtu.** I zde je bohužel pracováno s hodně manipulativními argumenty.

A. Limity a sazby poplatků jsou u některých parametrů skutečně pozadu za vývojem, ale zejména u množství a koncentračních limitů zpoplatnění to rozhodně nelze „napravovat“ takto radikálním způsobem.

Zcela nesmyslný je zpřísněný limit pro amoniakální dusík (2 mg/l, 250 kg/rok), který zpoplatňuje i lokality s ČOV od velikosti cca 700 EO a lokality s nečištěnými odpadními vodami dokonce od cca 75 EO. Do zpoplatnění by mohla spadnout i celá řada moderních nebo v nedávné době nákladně z prostředků EU rekonstruovaných ČOV- např. Blansko, Sloup, Bílovice n.Svit., Čebín, Tetčice, Tišnov, Telnice, Vys.Popovice, Hrotovice, Mor. Budějovice, Jemnice, Opatov, Rokytnice, Znojmo. Šanov, Únanov, Bystřice n.Pern., Křižanov, Svratka a další. Přitom se jedná o parametr, který nutí provozovatele k energeticky náročné maximalistické nitrifikaci a v praxi zhoršuje výsledky ČOV v odstranění celkového dusíku. **To znamená nejen zvýšení provozních nákladů, ale i větší zatížení toku jedním z nutrientů.**

Dalším nesmyslným zpřísněním je limit AOX (0,05 mg/l, 15 kg/rok). Zpoplatňuje sice převážně městské ČOV nad 5000 EO, což je zásluha zachovaného rozumného hmotnostního limitu. To ale rozhodně nelze říci o limitu koncentračním, který se nachází na úrovni běžného průměrného znečištění splaškových odpadních vod od obyvatelstva. **Výraznější vliv průmyslového znečištění se projevuje až od 0,08 mg/l. Není tedy jasné, co s tím asi mají obyvatelé nebo provozovatelé ČOV dělat.**

Zpřísnění u parametru Ncelk je sice značné (10 mg/l, 5000 kg/rok), a to i vlivem přechodu limitu z Nanorg na širší Ncelk, hmotnostní limit je nižší cca o 80%, koncentrační cca o 60%, v praxi se ale bude týkat jen větších městských čistíren cca nad 8000 EO. Větším problémem je zde limit koncentrační, neboť může vést ke zpoplatnění řady velkých nedávno velmi nákladně rekonstruovaných ČOV, jako např. Blansko, Jihlava, Mor.Budějovice, Znojmo. **Tím dochází ke zpochybnění těchto rekonstrukcí i vynaložených stamilionových nákladů.** Je nutné si uvědomit, že se jedná o průměrnou hodnotu, která zahrnuje i zimní výsledky ČOV za nižších teplot, kdy je účinnost denitrifikace omezena. Proto **jako serióznější by byl koncentrační limit alespoň 12 mg/l,** což je dlouhodobě vysledovaná maximální hodnota meziročních výkyvů velkých ČOV se stabilní funkcí denitrifikace.

Na vrcholu této exhibice zpřísnování limitů je nejkritizovanější nutrient Pcelk (0,2 mg/l, 100 kg/rok). Limity se zde snižují přímo extrémním způsobem, a to hmotnostní cca o 97%, koncentrační cca o 93%. Prakticky se tím zpoplatňují obce s ČOV od velikosti cca 400 EO a obce s nečištěnými odpadními vodami dokonce od cca 260 EO. **Jedná se prakticky o plošné zpoplatnění i malých obcí, které vynucuje u vypouštění odpadní vody kvalitu na úrovni aljašských bystrin a nutí prakticky k výstavbě 3. stupně čištění nebo alespoň k přechemizovanému srážení fosforu.** Přitom je zcela evidentní a potvrzuje to zkušenost provozovatelů komunálních čistíren se znečištěním toků nad obcemi i mnoho dní po srážkových událostech, že do toků se znečištění nedostává jen z bodových zdrojů (obce), ale také erozním splachem ze zemědělsky obdělávaných půd. Tuto skutečnost se velmi nepřesvědčivě snaží vyvracet různé studie čistoty vod toků správců povodí (např. Ochrana čistoty řeky Svratky nad brněnskou nádrží, ochrana čistoty řeky Jihlavy nad nádrží Dalešice). Většinou totiž silně nadhodnocují možný odtok komunálního znečištění z malých obcí bez kanalizace a ČOV a naopak podhodnocují tzv. erozní a mimoerozní odtok fosforu z pozemků podél toků. Místo měřených hodnot kvality v toku využívají různé modelové výpočty na základě idealizovaných předpokladů (např. správná zemědělská praxe namísto opakovaného osazování erozi podporujících plodin – řepka, kukuřice, terénní eroze zevšeobecněným výpočtem dle měření několika málo pozemků). Vše je přitom doložitelné skutečnými měřeními jakosti odpadních vod vypouštěných z obcí s většinou odkanalizovaných obyvatel. Stejně jako je **doložitelné, že naprostá většina fosforu z komunálních zdrojů odpadních vod pochází z obcí nad 1000 EO (celkem cca 78%)** - viz. společnost VAS, která přitom provozuje i kanalizace menší než 300 EO. **Vždyť byrokraticky je přece jednodušší nutit k investování miliard Kč obyvatelstvo zadlužených obcí a měst, než dávat do pořádku protierozními opatřeními pozemky podél toků za milióny Kč. Stanovení limitů v tomto parametru nižších jak 1 mg/l a 400 kg/rok je tedy naprosto neodůvodnitelným krokem k navyšování provozních a investičních nákladů.** Jako zdůvodněnou je možné považovat pouze zdraženou sazbu poplatku 300 Kč/kg.

Samostatnou kapitolou je zpoplatnění objemu vypouštěných odpadních vod již od 50 000 m³/rok, a to ještě ve značně zvýšené sazbě 0,5 až 1,0 Kč/m³, u nečištěných dokonce až 10 Kč/m³, oproti stávající sazbě 0,1 Kč/m³. Nejenomže se administrativně létá od zdi ke zdi, neboť při poslední změně tohoto poplatku se zvýšila hranice zpoplatnění ze 30 000 m³/rok na 100 000 m³/rok, a to zcela logicky a oprávněně, kvůli zbytečné nic nepřinášející byrokratické administrativě u malých lokalit, teď se má zase

legislativa vrátit k jejich zpoplatnění, a to ještě za více peněz. Samozřejmě kromě naplnění veřejných rozpočtů to nic ekologického nepřinese, neboť obyvatelé už více šetřit s odpadní vodou nedokáží, viz. paralela s pitnou vodou. Fakturovaná odpadní voda (převážně pitná) přitom tvoří jen cca 50% z vypouštěných odpadních vod, druhou polovinu tvoří nefakturované srážkové a balastní vody. Na objem srážkových vod ale nemají obyvatelé, obce i provozovatelé kanalizací opět prakticky žádný vliv, u vod balastních se většinou jedná o vody plošně vsakované po srážkách přes kanalizační potrubí uložené v propustných půdách, tedy o přirozený minimální vsak (v průměru cca 3 dl balastní vody /m kanalizace /hodinu), který nelze bez enormních investic do stokových sítí již více snížit. Navíc taková opatření nejsou technicky či ekonomicky smysluplná a pro vlastníky kanalizací pro veřejnou potřebu nereálná. Význam mají jen kanalizace v havarijním stavu, s výraznějšími průniky balastních vod, ale ty se postupně dle dostupnosti státních či evropských investic eliminují. Enormní výše poplatků za objem nečištěných odpadních vod je mimo realitu, neboť tyto vody většinou nejde objektivně měřit – často více kanalizačních výústí, obrovské mezidenní kolísání podle klimatických podmínek. **Plošné zpoplatnění množství odpadních vod u velkého množství lokalit a od r.2023 až 100 násobné zvýšení poplatku u nečištěných odpadních vod je tedy jen zdražování odpadní vody bez reálného významu. Je třeba si také uvědomit, že se vlastně jedná částečně o zdvojování poplatků za tutéž věc.** Jednou se zaplatí poplatek za odběr podzemní a povrchové (správcům povodí) vody a pak ještě jednou spolu se srážkovými a balastními vodami i za vodu odpadní. Česká společnost je zřejmě dle návrhů změny zákona mimořádně bohatá.

- B. Nedosahování tzv. dobrého stavu vod je argument vůči komunálním zdrojům částečně demagogický, neboť jak již bylo výše popsáno u zpřísnění limitů pro Pcelk, nejsou komunální zdroje jediným velkým zdrojem fosforu v povodí toků. Neplatí to u fosforu a už vůbec ne u dusíku,** u něhož je jasným hlavním zdrojem zemědělská půda. Vzhledem k přijaté přísné metodice hodnocení dobrého stavu v rámci plánů oblastí povodí, kdy stačí aby nevyhověl jen jediný sledovaný parametr a už je celý úsek toku nevyhovující, není snad vzhledem k malé vodnosti toků a hustotě osídlení v ČR ani jiný výsledek možný. Navíc to vždy nejsou parametry typické pro komunální odpadní vody, které za toto zařazení toků mohou a tento výsledek nijak výrazně nezlepšily ani miliardové investice do komunálních ČOV během prvního Plánu povodí ČR 2010-2015, většina povodí je stále „v červených barvách“. I z toho jasně vyplývá, že dominantní příčinou nejsou obce a **je třeba opatření zaměřit i na plošné zdroje a i některé bodové průmyslové zdroje vypouštění odpadních vod. Jinak se bude zase, po investování dalších miliard Kč do komunálních zdrojů, hodnocení toků po skončení druhého Plánu povodí ČR 2016-2021 „červenat“**, stejně jako současné prezentační mapy.
- C. Jako třetí hlavní důvod je zmiňována potřeba naplnit veřejné rozpočty, zejména SFŽP ČR.** Vzhledem k rozboru obou předchozích důvodů je u většiny zpřísněných limitů tento důvod nejen tím hlavním, ale spíše jediným. O to více je takový krok velmi neodpovědný, neboť značným zdražením poplatků, v rámci VAS provozovaných ČOV a kanalizací zvyšuje zpoplatnění odpadních vod z cca 3 milionů Kč na 50 mil. v roce 2017 až 66 mil.Kč v roce 2019. **To představuje zdražení stočného o 3 až 4 Kč na m³ fakturované odpadní vody (2017-2019), a to jen vlivem navýšení platby poplatků.** K tomu je ale nutné ještě připočítat další zvýšené provozní náklady na zvýšenou spotřebu energie, chemikálií, vyšší množství produkovaných čistírenských kalů, větší počet chemických rozborů odpadních vod (ke stávajícím monitoringu odpadních vod dle platné legislativy bude totiž nutné odebrat pro kontrolu správnosti odběru a rozboru i dělené vzorky nově předepsaných laboratoří podniků povodí) atd. **Takže celkové zdražení**

stočného lze očekávat minimálně o 4 až 5 Kč/m³ (2017-2019), ale u provozovatelů menších provozně nákladnějších čistíren ještě výrazně více. Při převodu tohoto zdražení na objektivnější zatížení průměrné domácnosti činí růst cca 660 Kč/rok.

3) Monitorování odpadních vod

Návrhem zákona nadiktovaná změna v příslušnosti odběrů a analýz vzorků vypouštěných odpadních vod pro účely poplatků ze stávajících kvalifikovaných akreditovaných laboratoří na laboratoře správců povodí, které mají stejnou úroveň akreditace a tedy i hodnověrnosti výsledků je krokem, který bez nějakého důkazu či nálezu **plošně zcela zpochybňuje základní princip a nezávislost akreditovaných laboratoří.** Jejich vytvoření a vybavení v rámci ČR a v rámci velkých provozovatelských společností vytvořilo nejen odborně a ekonomicky fungující systém verifikovaných odběrů a rozborů vzorků odpadních vod, kvalifikovaného, objektivního a nepředpojatého vykonávání zkoušek a poskytnutí nestranného průkazu o složení a vlastnostech zpracovávaných matric, ale navíc zajistilo jejich nezávislou vnější kontrolu ze strany státem garantovaných akreditačních institucí. **Jejich zpochybnění je tedy útokem na akreditaci jako takovou. Znamená to tedy dtto i zpochybnění akreditace laboratoří správců povodí.** Zároveň se jedná o tak velký objem zpracovávaných vzorků odpadních vod, vynuceně přesouvaný ve prospěch laboratoří státních firem (správců povodí), že se nabízí podezření posílit hospodaření těchto laboratoří na úkor konkurenčních soukromých akreditovaných laboratoří. Přitom je zřejmé, že stávající využívané akreditované laboratoře prošli za roky práce tvrdým konkurenčním prostředím, které zajistilo jak její vysokou odbornost, tak i optimální ekonomičnost. Přesunem těchto rozborů dtto na státní firmu tyto přínosy časem zmizí. Jako silně podhodnocená je uvažovaná finanční nákladovost odběrů a analýz správců povodí – 2500 Kč za rozbor. Vzhledem k velkým svozovým vzdálenostem, horší možnosti plánování a koordinace odběrů oproti územně vhodněji (často po okresech) umístěným laboratořím např. velkých provozních společností, bude tento náklad min. o 1000 Kč za rozbor vyšší.

Navrhovaný systém kontroly odpadních vod bude také nepřesnější a zatíženější chybami při odběru vzorků. Je dlouhodobá zkušenost a platí to právě i pro laboratoře správců povodí, že laboratoře začínající s kontrolou některých zdrojů odpadních vod anebo laboratoře s příliš velkým záběrem měnících se a pro ně cizích lokalit, jsou náchylnější k chybám např. při odběru správného typu vzorku a správného místa odběru dle vodoprávního povolení, ke špatnému umístění hadičky odběráku v kontrolovaném profilu, k nedostatečnému posouzení zda odebíraný vzorek nebyl negativně ovlivněn přívalovými srážkami a měl by být vyřazen atd. Přitom to vše jsou činnosti, které si např. akreditovaná laboratoř provozovatelských firem lépe pohlídá. **Větší nepřesnost bude způsobovat i skutečnost, že laboratoře povodí budou dle návrhu zákona vycházet z minimálních požadavků platných povolení k nakládání s vodami,** což prakticky znamená v nižší četnosti, než dosud objednávaná kontrola ze strany provozovatelů. Ta totiž často musí iniciovat vyšší četnost sledování jakosti právě kvůli aktuálním provozním potřebám a podmínkám. **Větší četnost vzorků znamená logicky i vyšší přesnost ročních bilancí.**

Největším problémem navrženého monitoringu odpadních vod pro účely stanovení poplatků je zavedení duálního vzorkování vypouštěných odpadních vod v celé ČR.

Subjekty vypouštějící odpadní vody totiž tyto sledovat a vyhodnocovat nejen pro účely poplatků, ale i na základě podmínek vodoprávních povolení, na základě zákona o vodní bilanci a na základě podmínek zákona č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu (viz. prováděcí vyhláška). Tyto všechny povinnosti provozovatelů vyžadují vlastní kontrolu vypouštěných odpadních vod a výsledky laboratoří správců povodí k tomuto účelu nejsou provozně ani legislativně použitelné. Za stávajícího stavu byly všechny tyto

podmínky, včetně sledování odpadních vod pro účely poplatků, zajišťovány vždy jedním společným vzorkem. Tímto ale vzniknou vzorky dva, často s rozdílnou mírou přesnosti (kvůli různé četnosti odběrů) a budou tedy u každé zpoplatněné lokality i dvojí výsledky sledování. **Větší chaos si již opravdu nelze představit.** A aby toho zmatku nebylo málo, budou si často kontrolované subjekty muset odebrat dělený vzorek z kontrolního vzorku správce povodí pro vlastní akreditovanou analýzu, aby předešly případným značným negativním dopadům na platbu poplatků vlivem možné chyby při analýze nebo jejím administrativním vyřízení.

4) Změna správy poplatků

Návrh zákona mění správu poplatků, konkrétně vyměřování a ověřování poplatků přechází z ČIŽP na SFŽP. Zdůvodnění této změny je velmi nepřesvědčivé, stejně jako uváděné úspory. Ve skutečnosti v této oblasti dochází opakovaně k ryze administrativní změně v organizaci státních poplatkových institucí, která v celkovém důsledku přináší jen samé nevýhody a pochopitelně i náklady. V minulosti zajišťovali správu poplatků dlouhodobě správci povodí, následně ale došlo k opakovaným přesunům na ČIŽP, na krajské úřady, opět na ČIŽP a nyní na SFŽP. Tak časté změny nemohou být přínosné už z principu a už vůbec ne věcně a ekonomicky výhodné. Navíc nárůst nákladů u SFŽP předpokládá i navrhovatel zákona. Každý takový přesun znamená vybavení institucí personálně, počítači a programy a je tedy pro stát spíše nevýhodný, zvláště když nepřináší jasný přínos. Takovým **přínosem rozhodně není naplnění veřejných rozpočtů více než 2 mld.Kč. ročně, neboť je realizováno drastickým dopadem na zdražení vodného a stočného,** a tedy výrazně negativním sociálním ovlivněním obyvatelstva a značným nárůstem nákladů ostatních producentů odpadních vod - průmysl, služby, občanská vybavenost, zemědělství.

Jednoznačnou ztrátou při uvedené změně správy poplatků je ztráta cenných údajů, informací a související odbornosti, které pracovníci ČIŽP získávali pravidelnou kontrolou a vyměřováním poplatků. Ty pak při běžných revizích pravidelně využívali. Tato jejich vyšší informovanost o stavu vypouštění odpadních vod, bilancích a možných výkyvech kontrolovaných lokalit velmi zefektivňovala kontrolní činnost státní správy a byla při řešení technických a výsledkových anomálií přínosem i pro kontrolované subjekty. Tento odborný přínos funkční státní kontroly bude změnou správy poplatků eliminován a nahrazen čistě byrokratickým vyměřováním poplatků několika úředníky v daleké Praze, oddělenými od reálného provozu vodovodů a kanalizací. Kdo bude řešit sporné a problematické situace spojené s měřením množství odpadních vod, s odběrem vzorků a jejich analýzou, s vyhodnocením výsledků, s rozdílnými výsledky dělených kontrolních vzorků, s rozdíly oproti kontrolním vzorkům dle ostatní legislativy a vodoprávních povolení a mnohé další problémy poplatků technického charakteru? Systém správy poplatků tak bude značně nepružný a bez potřebné odbornosti.

5) Základní poznatky vyplývající z nově navrhované správy a platby poplatků

V důvodové zprávě k návrhu změny zákona o vodách je uvedena celá řada realitě neodpovídajících a zavádějících údajů, včetně uvažovaných sociálních a jiných dopadů.

- Velmi nestandardní postup přípravy tak významné změny zákona s dopady pro veřejnost, průmysl, zemědělství a ostatní - bez připomínkování odbornou veřejností.
- Nárůst poplatků za odběr podzemních vod není žádným opatřením k šetrnému zacházení s podzemními zdroji, spíše naopak.
- Dopad na zvýšení vodného pro všechny odběratele pitné vody až o 9,55 Kč/m³ je zcela enormní. Sociální dopady zvýšení jsou zkruseny průměrem na osobu včetně kojenců, objektivní je spíše nárůst na průměrnou domácnost – cca 1220 Kč/rok (100 l/obyv./den a 3,5 os/domácnost).

- Poplatky za množství a jakost odpadních vod se zakládají na řadě nepřesných a nepravdivých údajů a jejich dopady na reálné čištění odpadních vod jsou převážně negativní, včetně devalvace již provedených velkých rekonstrukcí čistíren - zcela provozně kontraproduktivní limity amoniakálního dusíku, neodůvodněné zpoplatnění limitu AOX, extrémní zpoplatnění fosforu, extrémní zpoplatnění objemu odpadních vod včetně zvýraznění zdvojeného zpoplatnění za stejnou vodu (odběr a vypouštění).
- Reálný dopad na zvýšení stočného pro všechny producenty odpadních vod o cca 4 až 5 Kč/m³ je značný, u menších provozovaných kanalizací s ČOV bude ještě vyšší. Sociální dopady nárůstu na průměrnou domácnost – cca 660 Kč/rok.
- V důvodové zprávě uváděné předpoklady růstu ceny stočného o 1,48 Kč/m³ (za tzv. kvalitní oddílnou kanalizaci) a o 2,42 Kč/m³ (za tzv. průměrnou oddílnou nebo jednotnou kanalizaci) jsou nereálné a značně podhodnocené. Obdobné platí i pro uvažované navýšení stočného na osobu a rok 151 -227 Kč.
- Celkově vychází dopad poplatků na zvýšení vodného a stočného 13,55 - 14, 55 Kč/m³, na průměrnou domácnost až 1880 Kč/rok.
- Zvýšení poplatků vyvolá nejen zvýšení vodného a stočného, ale zvýší i požadavky na investice do čistíren rekonstruovaných v nedávné době z peněz evropských fondů a státních dotací. K tomu je nutné připomenout, že podíl na těchto investicích značně finančně vyčerpal i zadlužil vlastníky ČOV (obce,svazky), přitom většina těchto rekonstruovaných a nových ČOV má již 8-15 let a blíží se tedy doba životnosti zařízení a objektů čistíren. Vyvolávat v této situaci další požadavky na intenzifikaci ČOV (např. 3.stupeň čištění) je nereálné a neodpovědné.
- Přínosy z navrhovaného zvýšení poplatků pro SFŽP a krajské úřady jsou naprosto znehodnoceny vyvolanými extrémními náklady provozovatelů vodovodů a kanalizací a nepřiměřenými požadavky na rekonstrukce ČOV a jejich promítnutím do cen vodného a stočného.
- Chybou je zrušení odkladu poplatků v případě zahájení rekonstrukčních opatření na stávající ČOV nebo při budování nové ČOV. Jedná se o motivační nástroj pro vlastníka stavby pro dodržení časového harmonogramu a cílů výstavby.
- Úspora administrativních nákladů současně zpoplatněných subjektů z důvodu zrušení záloh není žádnou úsporou související s výší poplatků nebo přesunem správy poplatků. Zálohy lze zrušit i zcela nezávisle na navrhovaných změnách.
- Úspory administrativních nákladů ČIŽP vlivem přesunu na SFŽP jsou pouze teoretické a znamenají dtto posílení ČIŽP a zvýšení nákladů.
- Zbytečné navýšení výdajů na nově vytvářený centrální poplatkový aparát - SFŽP a laboratoře správců povodí (desítky tisíc rozborů navíc).
- Zavedení dvojího vzorkování odpadních vod (poplatky a ostatní povinná sledování) - zdražení a naprosté znehlednění systému monitorování odpadních vod.
- Zhoršení objektivitu zpoplatnění vypouštěných odpadních vod vlivem centralizace sledování laboratořemi správců povodí a menšího počtu prováděných rozborů.

6) Další dopady návrhu zákona

1. *K §8, odst.3g :*

Vyloučení odpadních vod z odlehčovacích komor jednotné kanalizace, které jsou vypouštěny do vod povrchových v souladu s podmínkami pro provoz odlehčovacích komor stanovenými ve stavebním povolení, z povinnosti mít povolení k nakládání s vodami

Stávajícím zněním jsou tyto vody z odpadních vod vyloučeny, a tím i z veškerých povinností pro odpadní vody. Nyní jsou pouze zbaveny povolení k nakládání s vodami. Nabízí se otázka, proč taková úprava, navíc konkrétní zdůvodnění tohoto kroku chybí. Tvzení, že se jedná nepochybně o odpadní vody není žádným zdůvodněním. Hrozí tak

zneužití tohoto znění pro možnou snahu zpoplatnit dokonce i odpadní vodu vypouštěnou do toku u dešťových oddělovačů (směs regulérně odlehčovaných odpadních a srážkových vod). Přitom objektivní měření objemu i znečištění těchto vod je v praxi nereálné a vedlo by nejen ke zkresleným výsledkům, ale i ke značným investičním a provozním nákladům, a tedy i k dalšímu zvýšení stočného.

Chybou je podmínky pro provoz odlehčovacích komor vázat na stavební povolení, tam totiž v drtivé většině případů nejsou. Vhodnější je odkaz na podmínky stanovené vodoprávním úřadem, což zahrnuje například vodoprávně schválenou dokumentaci pro stavební povolení stokové sítě a příslušných kanalizačních objektů a zařízení.

2. **K §38, odst.9 :**

Podmínky pro vypouštění odpadních vod do vod podzemních

Mimořádně velké zmírnění podmínek pro vypouštění odpadních vod do vod podzemních. Namísto výjimečného vypouštění z individuálních staveb je možné vypouštět až 15 m³/den z celé obce o velikosti až 200 EO. Takovéto zmírnění je naprosto v rozporu s deklarovanou potřebou ochrany podzemních zdrojů - viz. využití tohoto argumentu při zdůvodňování zvýšení poplatků za odběr podzemních vod. Obdobné znění může vést k výraznému ohrožení a zničení zdrojů podzemních vod. Odkaz na připravované nové nař.vl.č. 416/2010 Sb. je irelevantní. Zatím neplatí, navíc je příliš poplatné ambicím výrobců kategorie výrobků CE a plošně zvolňuje i jakostní podmínky pro vypouštění do vod podzemních.

3. **K §38, odst.10 :**

Základní podmínky vodoprávní úřad při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních stanoví

Údajná úprava a zpřesnění kombinovaného způsobu stanovení emisních limitů vodoprávním úřadem. Změna je předčasná a neodpovídá stávajícímu znění na.vlády č.61/2003 Sb.

4. **K §88 až 99 :**

Poplatky za odběr podzemních vod a vypouštění odpadních vod

Viz. text výše - body 1 až 5.

V Brně dne 23.11. 2015

*Zpracoval: Ing. Jaroslav Vorálek
technický úsek GŘ VAS*